

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

Razmotrite
da stranice
štampe samo
u crno-belaj
boji

#7.

ISPRIČAJTE PRIČU

ZAPAMTITE:
SEKSUALNO
NASILJE NIKAD
NIJE JEDINA
DIMENZIJA
PRICE

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

#7.

ISPRIČAJTE PRIČU

ZAPAMTITE: SEKSUALNO NASILJE NIKAD NIJE JEDINA DIMENZIJA PRIČE

Preusko usresređivanje samo na brutalnost događaja može da povredi vaše sagovornike i samo novinarstvo. Usresredite se na širi kontekst.

Kada ste suočeni sa takvim hororima kao što su masovna silovanja u ratu ili seksualna eksploatacija, možda vam se čini prirodnim da usmerite sav fokus na seksualno nasilje i zlo koje ono donosi. Ali neuspeh u prikazivanju šireg konteksta može osiromašiti vaše izveštavanje, odvratiti publiku i marginalizovati preživjele. Vodite računa da proširite priču na sledeće načine:

- Dajte zaokružen prikaz života preživelih. Pazite da ne predviđate propast ili svodite ljude na ono najgore što im se dogodilo. To može da zakomplikuje njihov oporavak.
- Uzmite u obzir da postoje i drugi zločini pored silovanja. Preživeli su možda izgubili voljene i svoje domove, ili su prisilno raseljeni. Takve stvari takođe znače ljudima.
- Izbegavajte preteranu fokusiranost na detalje koji bi mogli da seksualizuju ili senzacionalizuju priču i potencijalno ograniče naklonost javnosti prema preživelim.
- Pomozite svojoj publici da vidi put ka potencijalnom rešenju tako što pravedno predstavljate pun politički i društveni kontekst.

Često previđamo koliko daleko naš posao može zaći u živote preživelih i čak imati uticaja i na to kako se oporavljaju.

CRSV je povezan sa visokim stepenom koliko fizičkih, toliko i psiholoških povreda. Posledice seksualne traume u većini slučajeva uključuju jak osećaj isključenosti, pri kome se ljudi osećaju odvojeni od sebe – od osobe koja su bili pre nego što se sve to desilo – i od drugih. Mogućnost da osoba koja je preživela CRSV prekine veze sa širom zajednicom mogu je ostaviti izolovanom i sa manje mogućnosti za dobijanje podrške.

Oporavak, s druge strane, većim delom izgleda kao nešto sasvim suprotno tome. Do njega dolazi baš ponovnim povezivanjem, kada ljudi veruju da je opet moguće da drugima bude stalo do njih i da ih poštuju.

Nije naša uloga kao medijskih radnika da lečimo pojedince – i bilo bi suludo pretpostaviti da će naš rad osnažiti preživjele na direktno ličan način – ali zaista treba da pazimo da nenamerno ne doprinesemo njihovoj isključenosti. Džina Mur, američka novinarka koja radi u Istočnoj Africi, ovako to objašnjava:

Moramo osigurati da u priči koju ćemo objaviti nema ničeg – ni u budućim danima, mesecima, godini – što bi ih iznenadilo, zbunilo, posramilo ili dovelo u opasnost... Ponovo prolazimo kroz detalje traumatične priče sa preživelimima kako bismo bili sigurni da razumeju šta će svet znati o njima.^[a]

Poruka koju šaljemo publici ovde takođe igra presudnu ulogu. Diskusije o seksualnim traumama svuda su

[a] U članku Džine Mur: “Pornografska zamka”

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

opterećene mitovima, stigmom i stereotipima koji nikome nisu od pomoći. Mi ih možemo ili potvrditi ili razotkriti – novinari i filmski autori nisu neutralni posmatrači u tome.

Zbog toga je od vitalnog značaja imati širu sliku o političkom, ekonomskom i kulturnom kontekstu sukoba.

Opasnosti da se izgubimo u jednom uglu priče

CRSV dolazi u različitim oblicima, ali njegova karakteristika koja privlači najveću pažnju je apsolutna brutalnost. Kao novinar ili snimatelj koji se bavi tom temom, mogli biste imati jaku i potpuno razumljivu želju da šokirate publiku najgorim od onoga što ste čuli – u nadi da će ih to probuditi.

Ovde postoji opasnost da postignete baš suprotno. Preveliki fokus na hororu i detaljima seksualnog nasilja može naterati publiku da se isključi i odvoji u toj meri da čak umanju osećaj naklonosti prema ljudima koji su preživeli CRSV. Ako ne pružite dovoljno važnih informacija, publika neće razumeti prirodu tih zločina i šta je u pitanju.

Za Stefani Kariuki snimanje podkasta za Vajs u kome je istraživala seksualno nasilje u Egiptu i složenu vladinu ulogu u njegovoj trajnosti, ovakve odluke zahtevaju pažljivo balansiranje:

Bili smo dosta neodlučni koliko detaljno želimo da idemo. Zašto iznosimo detalje, da li su zaista neophodni? U jednom slučaju, medicinski veštaci su nameštali ženu u nekoliko položaja koji su odgovarali originalnom zlostavljanju i u više navrata joj pregledali vaginu dok je bila naga. Finalni audio snimak koji smo koristili bio je eksplicitan. Ali razlog zbog koga smo zalazili toliko u detalje bilo je to ispitivanje kroz koje je prolazila, a koje simbolizuje šta država decenijama radi ženama u takvoj situaciji.^[b]

Zaista, efikasno pisanje o traumama zahteva uvažavanje kako da se izbalansira širok spektar pitanja koja su sukobljena jedna s drugima. Na primer:

- **Koliko je reč o povredi, nemoći i gubitku kontrole koje CRSV unosi u ljudske živote? Koliko je reč o otporu i oporavku – šta je bilo potrebno, i još uvek je, da bi se preživelo?**

Ma koliko da sumorno i mračno situacija deluje, preživeli imaju i pozitivne stvari koje im se dešavaju u životu. Prikazivati i vraćati samo horor i čistu bespomoćnost nije ni istinito ni od pomoći.

- **Koliko je reč o nečijem individualnom, ličnom iskustvu, a koliko o širem kontekstu – naročito o političkoj i društvenoj situaciji?**

Ako ne stavite dovoljno fokusa na širi kontekst, vaš rad rizikuje da postane ispovest bizarne i problematične vrste – one kojoj nedostaje pravi smisao i ne nudi publici puno razumevanja šta se dogodilo ili gde bi moglo da leži rešenje. CRSV se ne događa u vakuumu – “silovanje u ratu” kao tema nije razumljivo bez osvrta na snage koje učestvuju u konfliktu.

Ipak, ako posvetite premalo pažnje pojedincima i njihovim ličnim okolnostima, to bi takođe moglo da bude izraz nepoštovanja jer odaje utisak da je neko uključen samo da bi ilustrovao određenu statistiku.

Balansiranje suprotstavljenih tenzija

Svaki slučaj će zahtevati drugačiju seriju mera balansiranja. Imati jasan stav o ovome često je zakomplikovano načinom na koji nasilje može imati hipnotički efekat i odvući nas na mesto gde sve ostalo deluje irelevantno. Preteći, traumatični sadržaj ima tendenciju da promovise binarno razmišljanje – veoma je lako zaglaviti se na detaljima ili u ograničenim uglovima.

Ovde je kratka kontrolna lista koju možete da razmatrate dok pišete ili uređujete tekst:

- Da li ovo zalazi u previše detaljno opisivanje fizičke ili intimne prirode?

[b] Kariuki je učestvovala u našem istraživanju.

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

- Da li postoje reference na nečije telo, izgled, oblačenje i tako dalje, koje nose rizik od seksualizacije opisa (i čak nenamerno opravdavaju motivaciju za napad)?
- Da li moj narativ predviđa buduću propast osobe ili zajednice? Koliko god tmurno stvari da izgledaju, neistinito je i štetno implicirati da je oporavak nemoguć. (Ako imate poteškoća da vidite išta izvan tame, pitajte se ko je zaista ta osoba. Gde je našla snagu i podršku?)
- Alternativno, krećem li previše u suprotnom smeru i ubacujem ton lažnog optimizma u pokušaju da razvedrim očajničku situaciju? Pored očiglednog problema sa verodostojnošću, novinarstvo koje preuveličava osnaživanje može da udalji one koji ne prepoznaju svoju situaciju u takvom opisu.
- Ako u članku mogu da se čuju i napadači i žrtve, da li postoji nešto u mom odnosu prema narativu što u centar stavlja perspektivu zlostavljača ili naduvava njihovu moć? (Uraditi to kako treba je složeno. Odvojiti ta dva glasa u posebne tekstove moglo bi da bude lakše.)
- Da li je moj članak fokusiran na silovanju doveo da se zanemare druge traume koje ljudi doživljavaju u sukobu? Neki su možda videli kako im ubijaju rođake ili su izgubili domove i izvor prihoda. Možda su izbeglice koje se bore da izgrade nove živote. Sve je to značajno ljudima i preživeli možda neće razumeti našu preokupiranost samo jednom dimenzijom njihovih gubitaka.

Pakovanje priče, napomene za urednike

Način na koji je priča spakovana – naslov, potpisi za fotografije, fotografije kojima se promoviše film, sadržaj, način na koji je predstavljeno u društvenim medijima – može imati ogroman uticaj na to kako će priča biti prihvaćena i efekat koji će imati na ljude koji u njoj učestvuju.

Jedna od jasnih opasnosti je seksualizacija priče – tako što je čini senzacionalnom na način da zaboravi pravi kontekst. U seksualnom nasilju može da se desi seks – ali te priče ni na koji način nisu o normalnim seksualnim aktivnostima.

Izrazi kao što su “seksualno roblje” su voajerski i rizikuju da zlostavljanje pretvore u zabavu. Umesto izraza “devojčica-nevesta” bolji opis je “otmica i seksualno zlostavljane maloletnica”, a neko ko je nateran na prostituciju nikako nije “devojka”.

Ovde Ćinet Bedoja, koja je pisala opširno o CRSV u Latinskoj Americi, opisuje kako je obrazac seksualnog nasilja koje su počinile paravojne formacije maskiran neprikladnim i zastarelim jezikom.

Vodili smo žestoku kampanju u medijima da novinari prestanu da pričaju o “zločinima iz strasti” kada govore o silovanju ili ubistvima žena.

Društvo još uvek smatra da je silovanje povezano sa seksualnim provokacijama kojima žene namerno ciljaju svoje žrtve. Odatle i “strast”.

U stvarnosti, međutim, provokacija je u ovom slučaju sama ideja sadržana u tom tipu novinarstva da su takvi zločini počinjeni u ime “jubavi”.

Na mnogim suđenjima sam čula silovatelje da se pravdaju ovim argumentom. Kažu da su ih seksualno napali ili ubili zato što su ih “voleli”.

Budite svesni da je podmetanje silovanja kao neizbežne posledice rata mit. Osim što je reč o kažnjivom ratnom zločinu, istraživanja pokazuju da ono ne preovladava u svim konfliktima, pa čak ni onim u koje su umešani paravojske.^[c]

Razmotrite da li je vašem ličnom, unutrašnjem stilskom vodiču potrebno ažuriranje kako bi se prenelo na ove stvari. Gde god možete, konsultujte resurse organizacija za pružanje podrške i informacije koje mogu biti od pomoći svakom preživlom u seksualnom nasilju koji čita ili gleda to što ste pripremili.

[c] Karlo Kus (2017) Seksualno nasilje u oružanim konfliktima: napredak istraživanja i preostale praznine, Third World Quarterly, dostupno [ovde](#)

#1

#2

#3

#4

#5

#6

#7

#8

Dodatni resursi

U “**Pornografskoj zamci**” Džina Mur govori o izazovima korišćenja jezika na ispravan način. **Ovi alati** čikaške policije Protiv nasilja nad devojkicama i mladim ženama bave se generalnim izveštavanjem o seksualnom nasilju i imaju odeljak koji se odnosi na izbor jezika.

Ova lista Resurs centra za seksualno nasilje takođe pokriva sve oblike seksualnog nasilja u SAD i nije posvećena CRSV. Ipak, lista ilustruje moć zauzimanja statističkog pristupa sa kontekstom.

Na veb sajtu Dart Centra, **Nina Berman** bavi se značajem konteksta i izborom odgovarajućih vizuelnih izbora – sve to će biti detaljnije pokriveno u sledećem poglavlju.

PODELITE
ČLANAK:

